

N:o 125.

Af Herr **P. A. Hellgrén:** Om åtskilliga ändringar i kommunalförfattningarna.

Uti 41 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse å landet af den 21 Mars 1862 är stadgadt, att landshöfding, domhafvande i orten, kronofogde, länsman, folkskollärare eller annan af kommunen tillsatt och aflönad tjänsteman eller betjent, som i och för sin befattning är inför kommunalnämnd redovisning skyldig, ej må vara ledamot i kommunalnämnd.

29 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad af den 21 Mars 1862 innehåller, att landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, magistratsperson, tjänstemän och betjente vid magistraten, allmän åklagare, äfvensom de tjänstemän och betjente, hvilka äro vid stadens drätsel eller andra dess förvaltande verk anställda och för sin befattning redo skyldige, ej må vara stadsfullmäktige.

Vidare stadgas i 24 § af Kongl. förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd af den 21 Mars 1862, att kyrkoförsamlings redovisningsskyldige och aflönade betjente ej kunna vara ledamöter i församlingens kyrkoråd och skolråd.

8 § i Kongl. förordningen om landsting af den 21 Mars 1862 stadgar ock, att landshöfding, landssekreterare, landskamrerare, kronofogde, länsman och allmän åklagare samt landstingets egna tjänstemän och betjente ej må vara landstingsmän.

Såsom skäl för dessa undantagsstadganden har anförts, *dels* att det öfvervägande inflytande bemälde embets- och tjänstemän under tiden före kommunalförfattningarnes tillkomst i allmänhet inom kommunerna åtnjoto, skulle, om de vid början af deras tillämpning komme i utöfning af berörda kommunala förtroendeuppdrag, fortfarande af dem bibehållas och menligt inverka på det kommunala lifvets och den allmänna medborgerliga andans fria utveckling; *dels* att det kunde hända, att kommunens åtgärder och beslut i vissa fall komme under deras em-

betspröfning; *dels* och att de af kommunen tillsatte och aflönade tjänstemän och betjente, som för sin befattning äro inför kommunen eller dess delegerade redo skyldige, icke kunde förutsättas alltid ega den sjelfständighet och opartiskhet vid förekommande frågors behandling, som vore af nöden.

Hvad nu angår sistberörda skäl, torde något undantagsstadgande i fråga om de tjänstemän och betjente, som detsamma afser, destomindre vara erforderligt eller lämpligt, som det väl bör kunna antagas, att sådana tjänstemän eller betjent ej varder af kommunens valmän anförtrodd något medborgerligt uppdrag af ifrågavarande beskaffenhet, der han ej genom synnerlig duglighet och redbarhet gjort sig i hög grad förtjent af sådant förtroende, i hvilket fall något missbruk deraf ej torde böra befaras.

Beträffande åter de öfriga omständigheter, som föranledt ifrågavarande undantagsstadganden, torde den befogenhet, de kunna på sin tid hafva i någon mån inneburi, numera ej förefinnas. Erfarenheten har nemligen visat, att såväl sjelfständighet som fri handlingskraft inom kommunerna gjort sig i rikt mått gällande; och det torde icke vara i kommunernas sanna intresse att de än vidare äro af gällande författningar förhindrade att, till gemensamt bästa, genom fritt val till sina medborgerliga förtroendeuppdrag begagna sig af ifrågavarande judiciela och administrativa embets- och tjänstemäns icke så sällan rika och upplysta erfarenhet i allmänna värf. Då härtill kommer, att sådana uppdrag äro fotade på allmänt medborgerligt förtroende och beroende af medborgares fria val för vissa kortare tider, torde i allt fall deri ligga en mer än tillfyllestgörande garanti derför, att tillförene befaradt tryck å öfrige samhällsmedlemmars handlingsfrihet ej vidare bör kunna förutsättas.

Det skäl för ifrågavarande undantagsstadganden, som föreburits ligga deri, att kommunens åtgärder och beslut kunde sedermera komma under åtskilliga af ifrågavarande embets- och tjänstemäns pröfning, torde destomindre böra anses fullgiltigt, som några menliga följder icke visat sig föraledas deraf, att det enligt kommunalförfattningarne är dem obetaget att vara ordförande och vice ordförande i kommunalstämma samt medlem af kommunalfullmäktige å landet, äfvensom att såsom medlem af kommun såväl vid allmän rådstuga som vid kommunalstämma och kyrkostämma deltaga i ärenden af sådan beskaffenhet att besluten deri sedermera kunna komma under deras embetspröfning. Gemenligen afhåller sig sådan embets- och tjänsteman från deltagande i de beslut, som sedermera kunna komma under hans embetsutöfning, inskränkande sig i sådant fall till meddelande af faktiska upplysningar, som kunna tjena till det förevarande ärendets rätta bedömande samt mången gång äro af beskaffenhet att ej vara för annan i ärendet deltagande medlem kända; och skulle han någon gång anse sig af omständigheterna föranledd att jemväl deltaga i beslutet, har det allt hittills icke visat sig medföra någon olägenhet, att han vid ärendets vidare handläggning

hos den myndighet, hvilken nästan uteslutande är den enda, som härvid kan ifrågakomma, eller länsstyrelsen, icke deltagar i denna myndighets pröfning af underställt eller öfverklagadt beslut. Erfarenheten har ock visat, att sådana underställningar och besvär ytterst sällan förekomma; och den pröfning, som dervid kan ega rum, är endast af rent formel natur, så att det gör föga till saken, om den utöfvas af landshöfding, ordinarie ledamot i landshöfdinge-embetet, eller för tillfället förordnad sådan ledamot.

Då ifrågavarande omständigheter äro sådana, och då de medborgerliga förhållandena numera äro och alltmera blifva i vidsträcktaste mån ordnade på kommunal grund, samt således väsentligen beroende af de åtgärder och beslut, som vidtagas af dem, hvilka i följd af medborgares förtroende deltaga i den kommunala förvaltningen och de kommunala representationerna, torde det hvarken vara för kommunerna gagneligt eller i öfrigt med billighet och rättvisa förenligt, att förbemälda embets- och tjänstemän i följd af denna sin egenskap skola än vidare vara ovilkorligen utestängda från den andre oförvitlige medborgare lagligen tillkommande rättigheten att kunna af sina medborgares förtroende väljas till medlem af kommunalnämnd, stadsfullmäktige, kyrko- och skolråd samt landsting, sålunda i verkligheten likstälde med dem, som i följd af begångna nesliga brott eller andra disqualifikation af personlig natur anses ovärdige eller oskicklige att sådant medborgerligt förtroende innehafva och utöfva.

Jag får därför på ofvan anförda grunder vördsamt föreslå :

att första punkten i 41 § af Kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet upphäfves, och att andra punkten deraf erhåller följande lydelse: "Embets- och tjänsteman kan ej mot sin vilja förpligtas att vara ledamot i kommunalnämnd".

Att 29 § i Kongl. förordningen om kommunalstyrelse i stad upphäfves.

Att 24 § i Kongl. förordningen om kyrkostämma, kyrkoråd och skolråd erhåller följande förändrade lydelse: "Ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej den vara, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas öfverläggningar och beslut; ej den, som icke uppnått 25 års ålder; ej den, som icke råder öfver sig och sitt gods; ej den, som all sin egen- dom till borgenärer afträdt och icke på sätt lag förmår, visa gitter, att han från deras kraf fri är; ej den, som är för nesligt brott tilltalad eller under framtiden stäld; samt ej heller den, som genom domstols beslut förklarats medbor-

gerligt förtroende förlustig eller ovärdig att inför rätta föra annans talan.

och att 8 § i Kongl. förordningen om landsting af den 21 Mars 1862 upphäfves.

Om remiss till Lag-Utskottet anhålles.

Stockholm den 26 Januari 1878.

P. A. Hellgrén.

N:o 126.

Af Herr P. Näsman: Om ändring af 12 kap. 2 § samt 17 kap. 3 § Rättegångsbalken.

Uteblifvande från första tinget i civila mål kostar numera en part blott 2 kronor och ett vittne 1 krona 50 öre, understigande vanliga dagsverkspris; en tredskande part, synnerligast i tingslag der allenast ett eller två ting om året hållas, vinner således, om han, som ofta nog sker, äfven betalar böterna för ett af motpartens vittnen, får för det mycket billiga priset 3 kronor 50 öre uppskof i 6 eller 9 månader eller mera, med betalning af sin skuld, derå räntan i de flesta fall för samma tid uppgår till vida högre belopp och sålunda ofta till stor del besparas; han vinner vidare rundlig tid att undanskaffa tillgångar och bevisning, och herrar landthandlande kunna i synnerhet på detta sätt och genom hvarjehanda krängel i årtal undandraga sig betalning och dölja sitt obestånd, om de blott en eller annan gång låta fälla sig till ett måttligt vite; och sålunda blifver allt hvad konkurslagen stadgar för att förmå en gäldenär att i tid afträda sin egendom i sjelfva verket till ingen nytta.

Häremot anmärkes nu att en part kan vid första tinget få vänta kanske i åtta dagar på handläggningen af sitt mål. Detta kommer sig åter vanligen deraf, att en uteblifven part nu ej kan lagligen fällas till böter för uteblifvande första gången förr, än på sista rättegångsdagen, äfven en oegentlighet i dessa tider med våra i allmänhet lätta kommunikationer. Böterna för uteblifvande för part borde således höjas från nuvarande belopp till belopp från 10 till 50 kronor, på sätt i förslaget till stadgar angående underdomstolarne af år 1868 blifvit föreslaget, hvarjemte genom lag borde bestämmas, att domaren egde rätt att sist 14 dagar före tinget i kyrkorna